

Støtte af elevens skriftsprogsudvikling

Kamma Dencker

Læreruddannet i 2008

Pædagogisk diplom færdig 2018

Dysleksi- og læsevejleder for unge og voksne med særligt fokus på læse- og skriveteknologi

Farsø Efterskole 2008 -

Kursusholder hos Vitec MV 2018-

Interesser

- Ordblindhed som en social vanskelighed
- Kompenserende IT
- At se, hvordan eleverne blomstrer, når de rette værktøjer tages i brug
- Normalitetsbegrebet

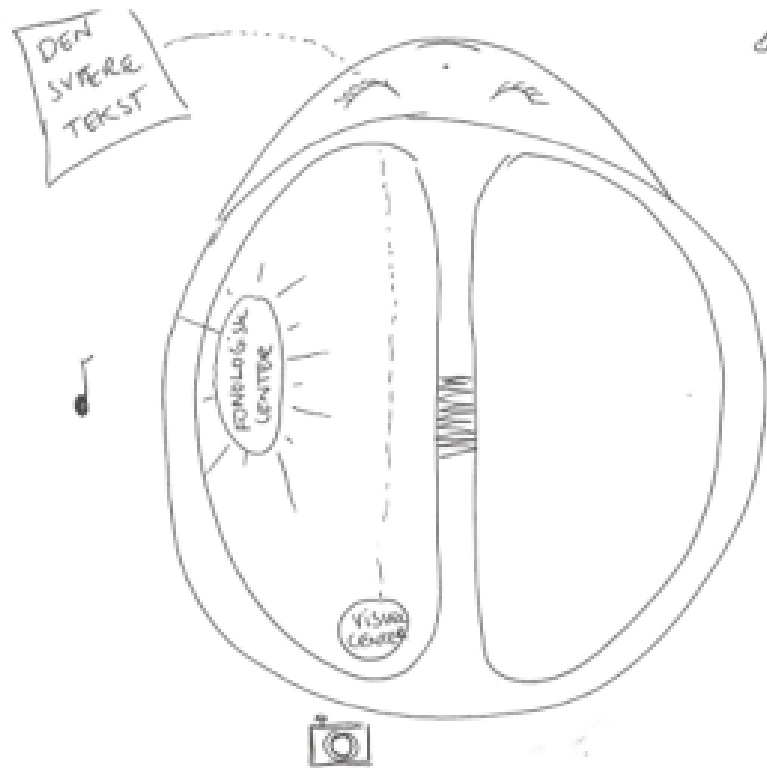
Workshop 2

Støtte af elevens skriftsproglige udvikling

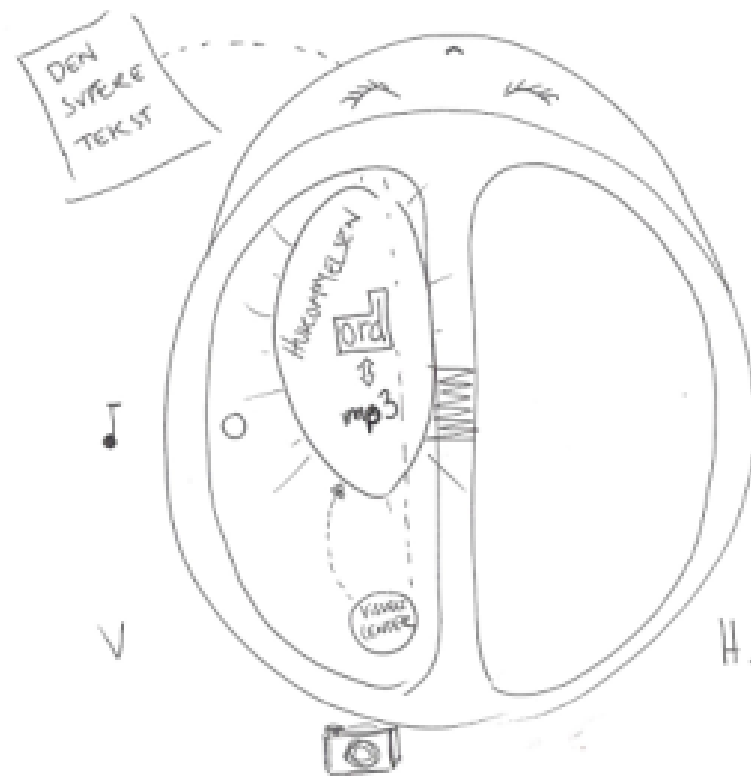
1. Hvordan kan vi få et indblik i, hvor eleven er i sin skriftsproglige udvikling, når udgangspunktet er på læse- og skriveteknologi?
2. Hvilke didaktiske tanker er væsentlige, når eleven dikterer og bruger andre former for læse- og skriveteknologi?

Læseforståelse på FE

IKKE ORDBLIND

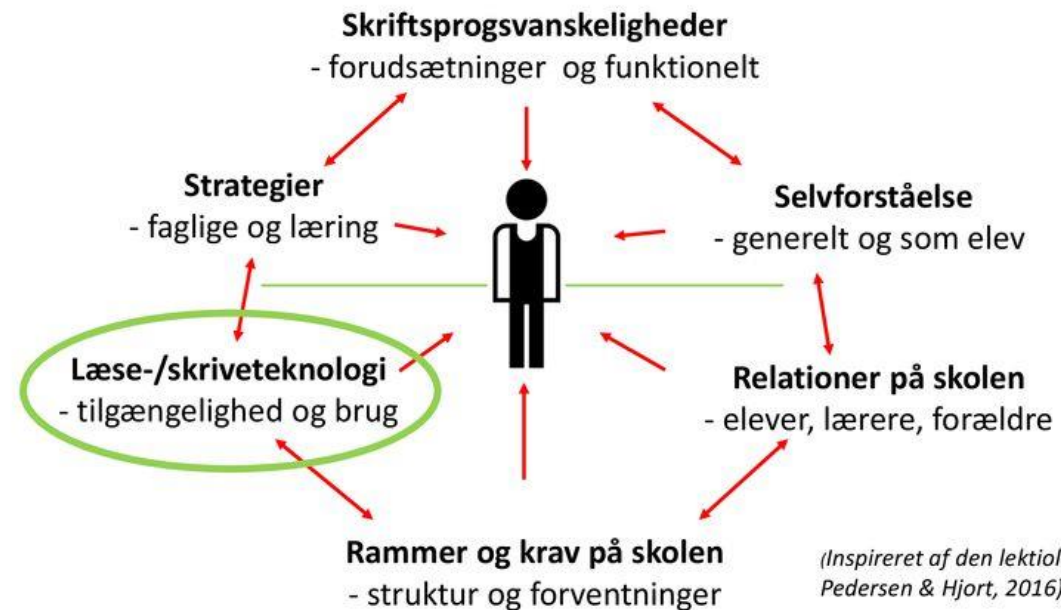

Læsning. Hvad er det?

- LÆSNING =
- AFKODNING * FORSTÅELSE * MOTIVATION

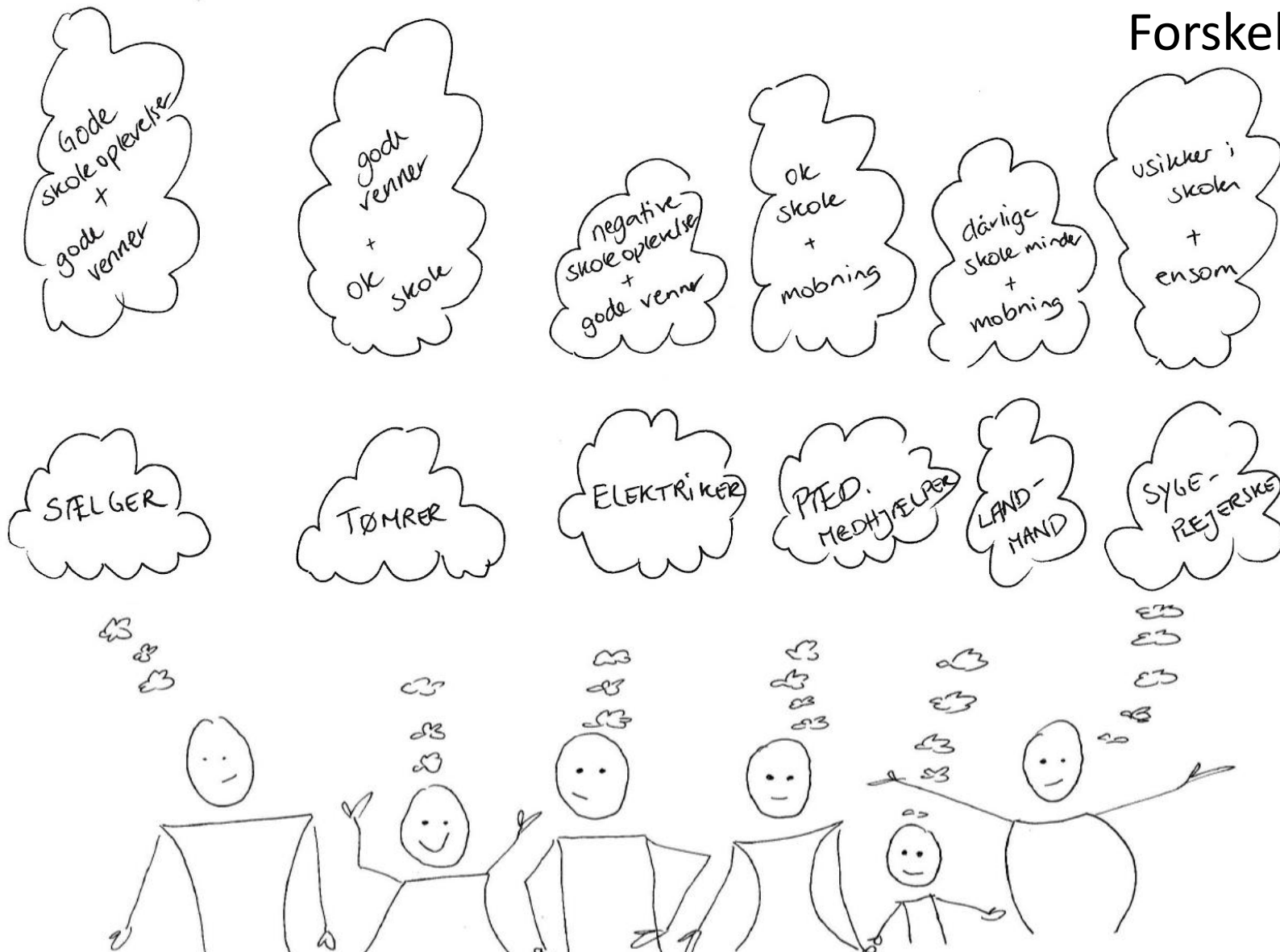
Faktorer i en dysleksivenlig skole og undervisning Den lektiologiske grundmodel

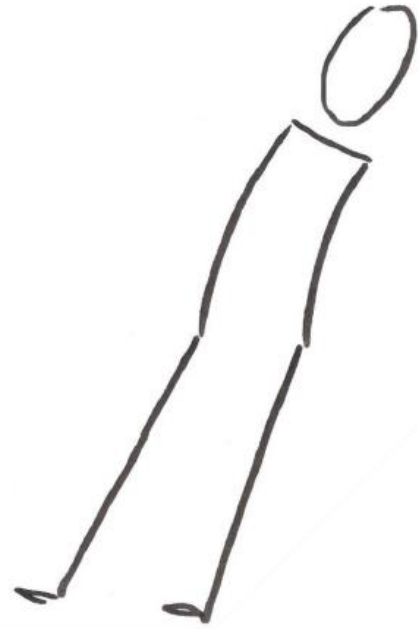

(Inspireret af den lektiologiske grundmodel
Pedersen & Hjort, 2016)

Optikken på eleven på Farsø Efterskole

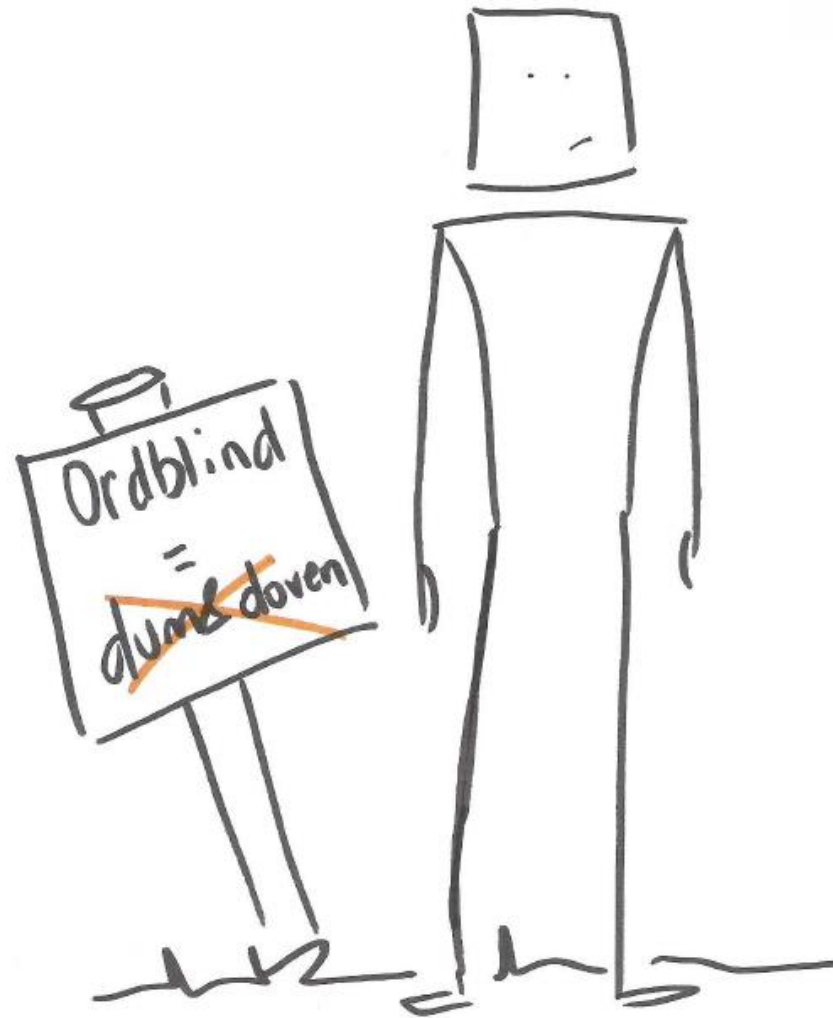
Forskellige og normalt begavede

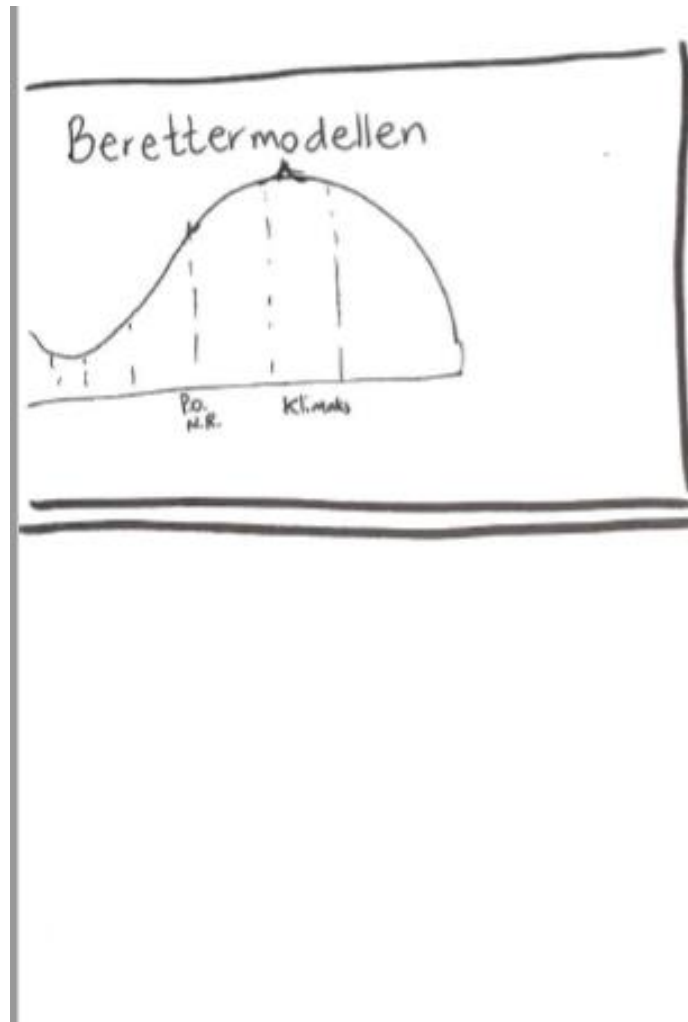

Manglende selvværd
Eksklusion

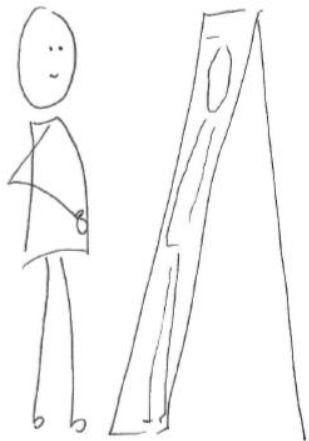
Stigmatiseret

Tillært
hjælpeløshed

Selv billede

Signifikante andre

Handlingstillid (self-efficacy)

”individets forventning om egen kompetence til at gennemføre en bestemt handling”

(Bandura, 1993)

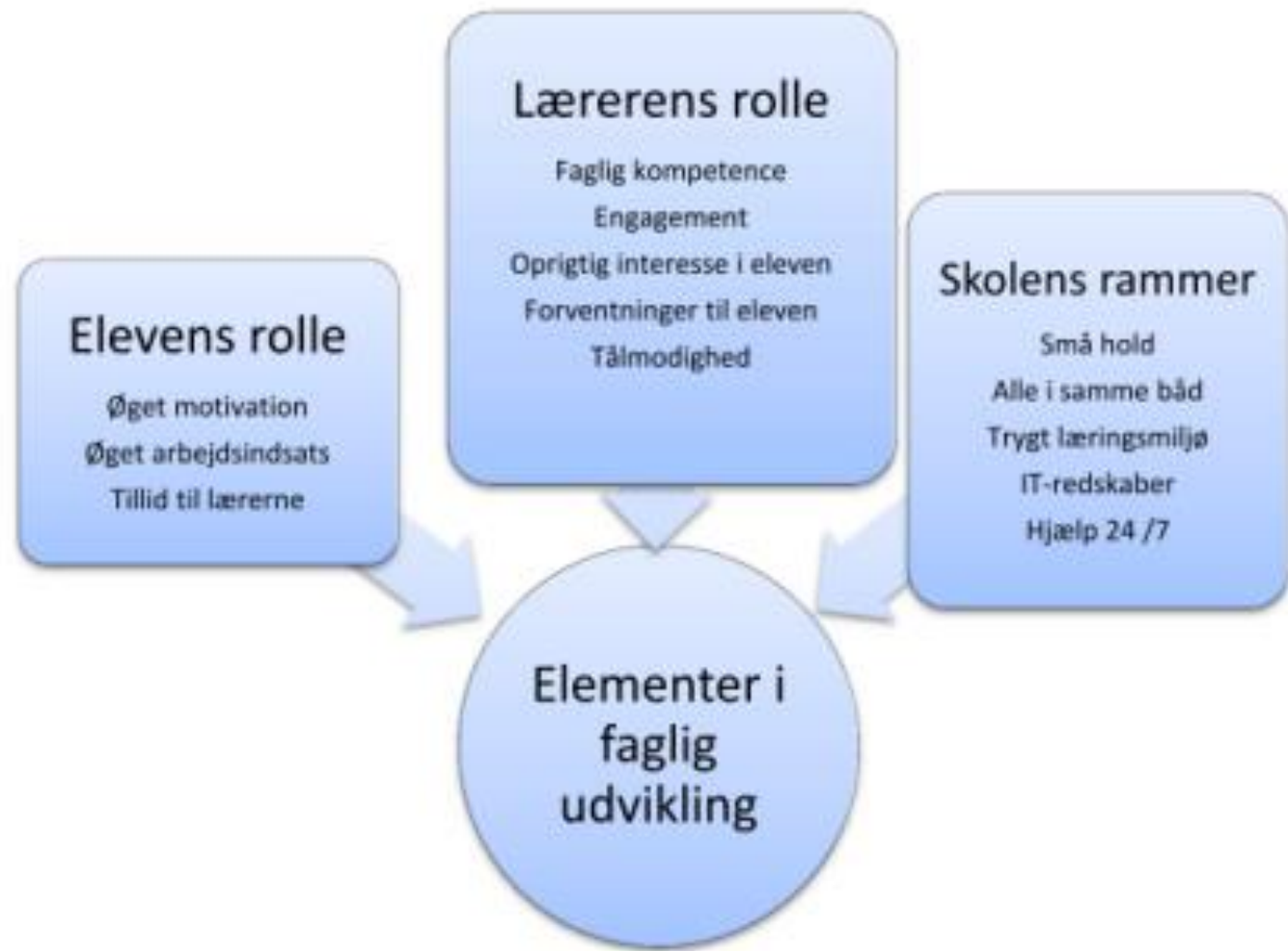

Positive og eksplicitte forventninger

At føle sig tilstrækkelig
Self-efficacy

Hvad får eleverne
med fra et år på
ordblindefterskole?

Viden om mappestruktur, farvekodning, påmindelser og kalender

Viden om opdatering og undervisning
af software og hardware

Viden om hvad ordblindhed er og dets følger

Growth mindset, at turde øve sig
samt vedholdenhed

Hvad er ønsket at vores elever
får med sig?

Bevidsthed om egne LST-strategier

FARSDØEFTERSKOLE

Mestringsstrategier, mestringsforventning
og positive narrativer i flere arenaer

Livsduelighed

Motivation

Mere selvværd og et mere positivt selvbillede

Self-efficacy

Motivation

Livsduelighed

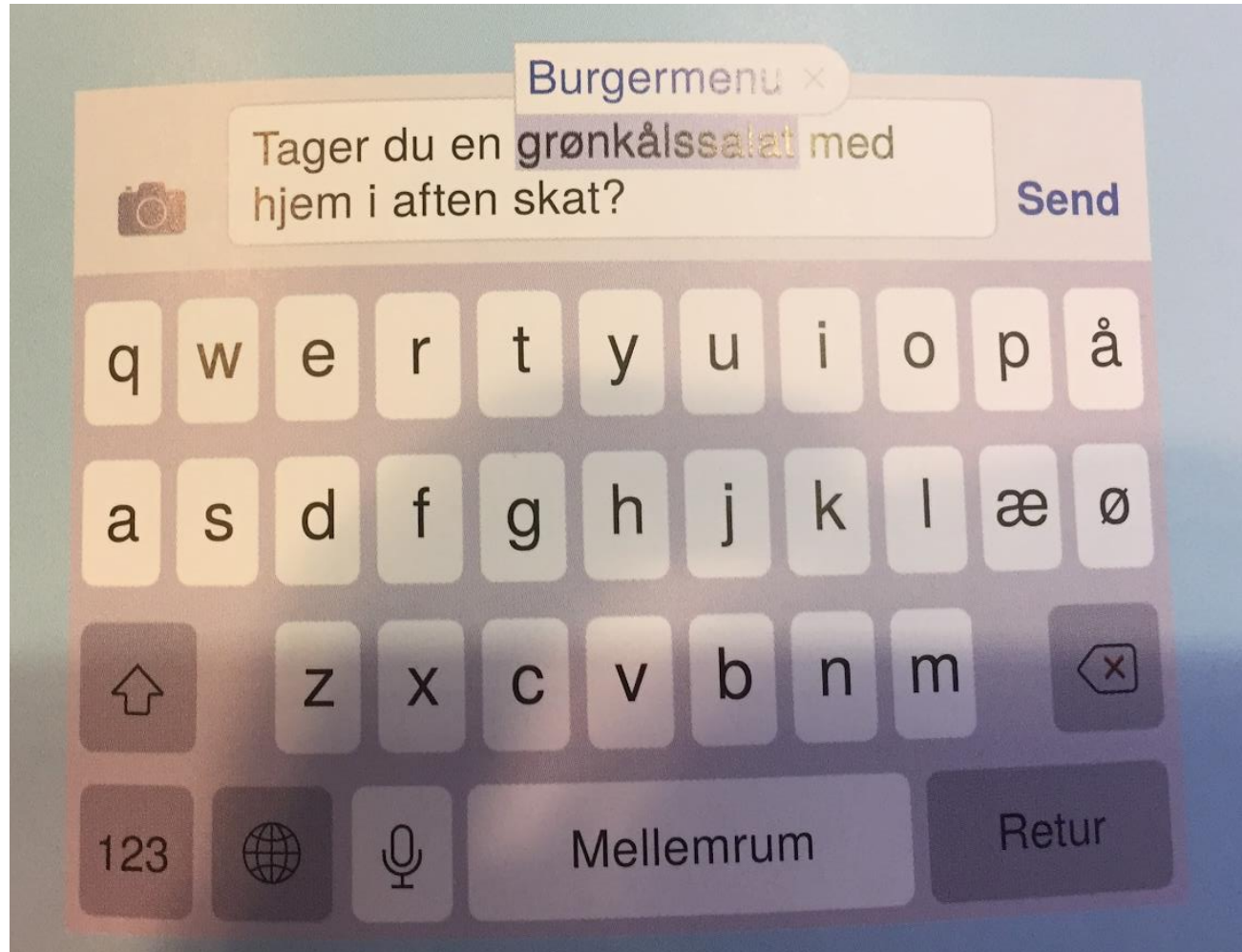

Hvordan bliver talesprog til skriftsprog?

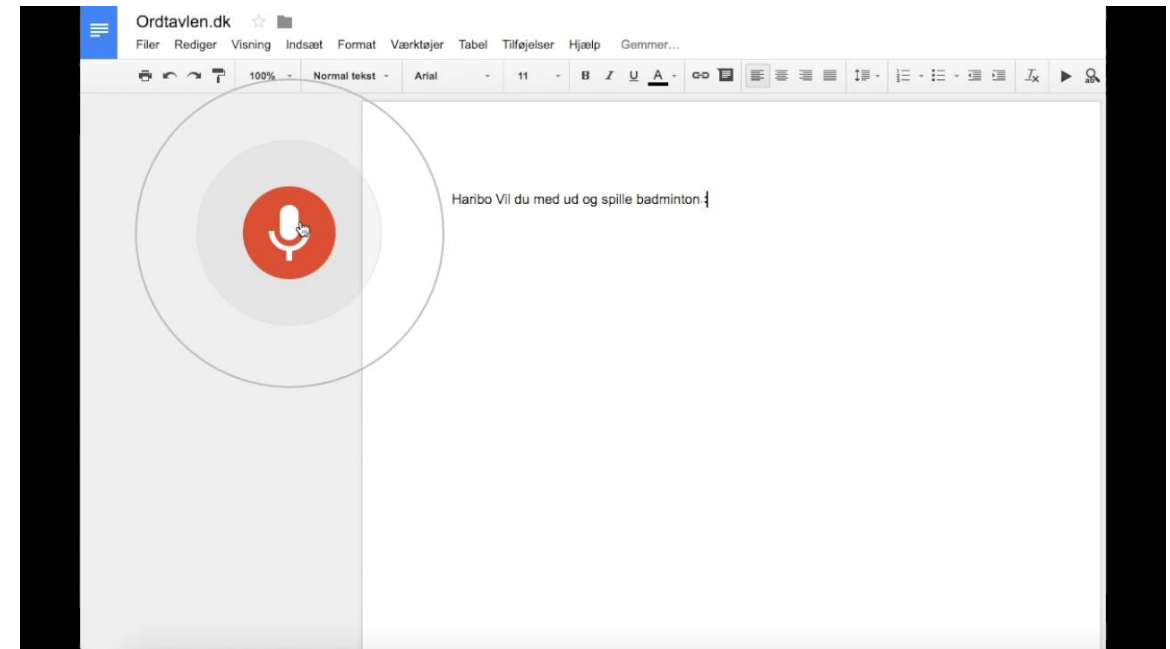
Hvilke didaktiske tanker er væsentlige at have med i forhold til at tage hensyn til elevens brug af LST (læse- og skriveteknologi) for at kunne stilladsere og modellere?

Andre stavfejl ved tale-til-tekst

Hvordan autokorrektur burde fungere...

Prøv selv

Hvordan kan vi i denne proces støtte eleven, når overvejelser om at aflaste arbejdshukommelsen medtages?

Tale-til-tekst

- At strukturere en tekst

Hvordan kan
korrekturmulighederne
tilrettelægges?

Genrekriterier for en argumenterende tekst

1					Elevvurdering; sæt x		Undervisers vurdering; sæt o			
2		Tjekliste og forklaring til en argumenterende tekst			Begynder	Øvet	Trænet	Superbruger	Hvad skal jeg øve mig på?	
3	1	Forholder sig til virkeligheden - sagprosa								
4	2	Overtale læser til en bestemt holdning (reklamer, aviser, nettet)								
5	3	Sproget kan være personligt subjektivt sprog: Jeg synes, jeg mener								
6	4	Sproget kan være sagligt; objektivt sprog: på den ene side og på den anden								
7	5	Argumenterer sagligt for eller imod en sag								
8		Hvordan skal indhold og komposition være?								
9	1	Indledes med en påstand: et hovedargument.								
10	2	Hovedargumentet følges af en række støttende argumenter.								
11	3	Afsluttes med en samlet konklusion.								
12	4	Mål: Får læseren til at mene det samme. Eller få læseren til at diskutere sagen.								
13	5	bruge figurer som sproglige virkemidler.								
14		Start på refleksion- skriv/indtal 3 ting til hver								
15	1	Hvad er emnet/problemet i denne tekst ? Hvad handler diskussionen om?			1.		2.		3.	
16	2	Hvad er argumenterne for begge parter?			1		2		3	

Korrektur på afsnits-, sætnings- og ordniveau

Øvelse i at rette!

Stilladsering med fokus på tekst på mikro- og makroplan og retteprocedure

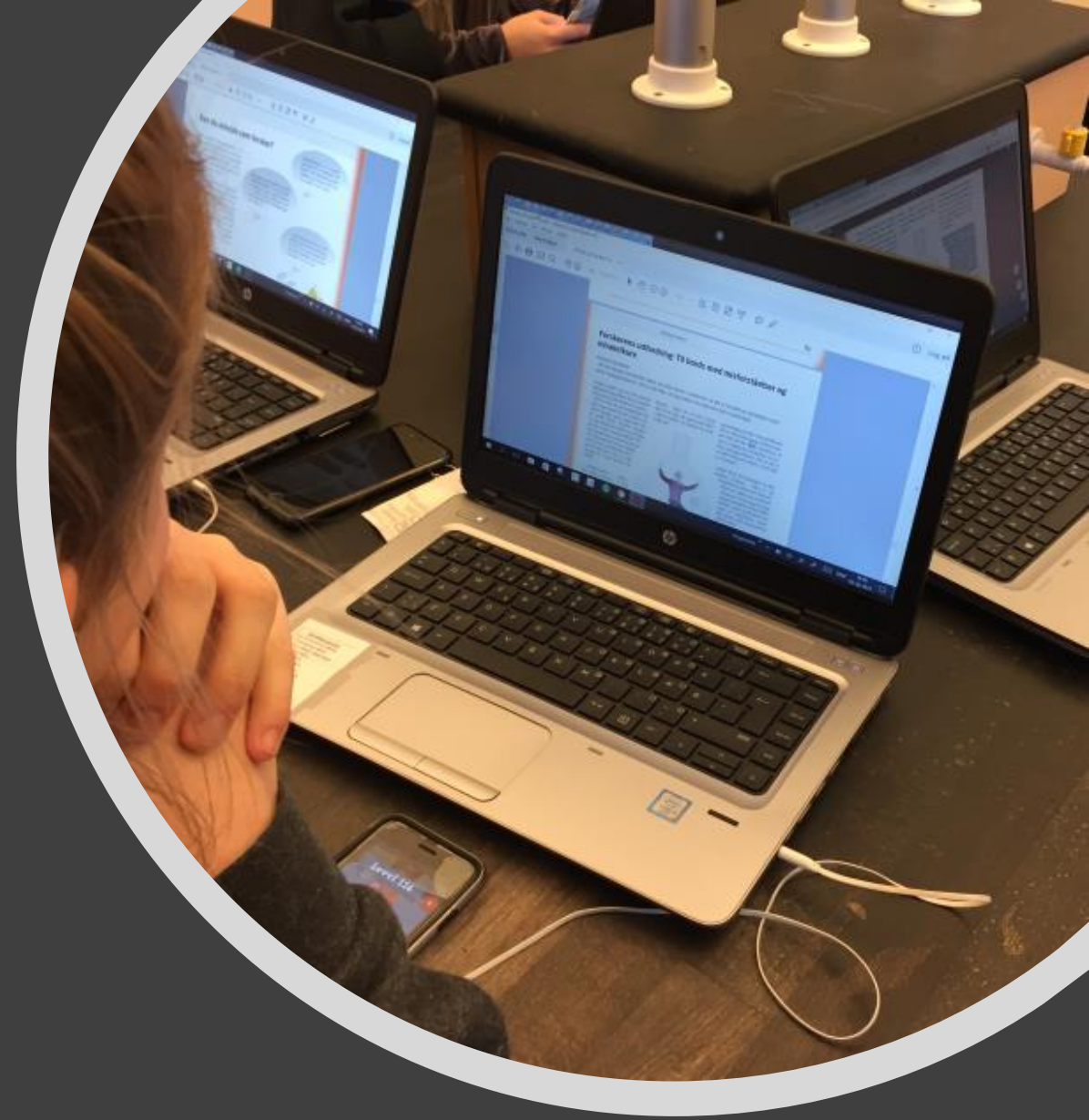
Forslag til dikterings- og korrekturprocedure

Udarbejdet i samarbejde med M

1. Diktering (TTT) med fokus på helmening.
 - a. Stikord til start - midte - slutning eller udarbejd brainstorm-sætninger.
 - b. Kontekstafhængighed: Indtal ord "omkring" det ord, du gerne vil have den rigtige form af. Dvs. undlad for mange enkeltordsdikteringer og støj, da det giver et resultat med mange fejdikteringer.
 - c. Sig *punktum* efter en helmening.
 - d. Brug CD-ORD, ordforslag, elektroniske ordbøger og (jokertegn).
 - e. Med arbejdet i to dokumenter sættes de ved siden af hinanden på skærmen, så der er færre klik, mere overblik og lettere at kopiere noget over.
2. Oplæsning med LST med henblik på at revidere det skrevne på sætningsniveau.
 - a. Hvor skal sættes punktum? Er der sat, dem der skal være?
 - b. De rigtige ord? Andre synonymmer, så der skabes variation.
 - c. Startes med det samme led? Hvordan kan sætningen byttes rundt, så det ikke er den samme måde, der startes med?
 - d. Flere ord ind for at beskrive og farve mere? |

Elevens alternative strategier

- Kopiere ord fra spørgsmål ind i svar
- Googlesøgning på ord
- Diktere fremfor jokertegn

Hvordan kan vi få et indblik
i, hvor eleven er i sin
skriftsproglige udvikling,
når fokus er på LST i de
forskellige udviklingstrin?

Bevidstgørelse
af eleven om
brugen af LST

Skriveøvelse

Øvelse med PC og SmartPhone på Google Drev.

Det skal ikke være den samme måde du skriver slutningen på!

1. Skriv de sidste tre linjer i novellen uden hjælpemidler
2. Med CD-ORD/IntoWords med ordforslag slået til
3. Med TTT (*tale-til-tekst*)
4. Både TTT (*tale-til-tekst*) og CD-ORD/IntoWords i retteprocessen

Øvelse med PC og SmartPhone på Google Drev

1. Skriv de sidste tre linjer i novellen uden hjælpemidler

- Hvorfor bruger jeg de hjælpemidler jeg gør?

Elevens brug
og
bevidsthed
om LST

Grøn = OK. Det har jeg styr på

Rød = Det vil være dejligt lige at få repeteret.

Gul = Det er fint nok, men jeg har ikke brug for at vide mere.

LST	<i>Spørg dig selv, om du kan følgende</i>
CD-ORD/IntoWords	Ved hvordan jeg opretter og laver ændringer i egen CD-ORD-profil.
	Ved hvordan jeg gemmer min egen profil, hvis min computer går ned.
	Ved hvilken indstilling jeg skal bruge ud fra formål (læsning/rette/skrive).
	Kan OCR-behandle PDF-filer og billeder med <u>Skann-Read</u> .
	Ved hvordan jeg kan læse op i PDF-filer.
	Bruger søgefunktionen i PDF-filer.
	Bruger genvejstasterne.
	Opretter- og tilføjer ord i fagordlister.

Elevens udvikling i skriveprocessen med LST

Elevens skriveudvikling med læse- og skriveteknologi

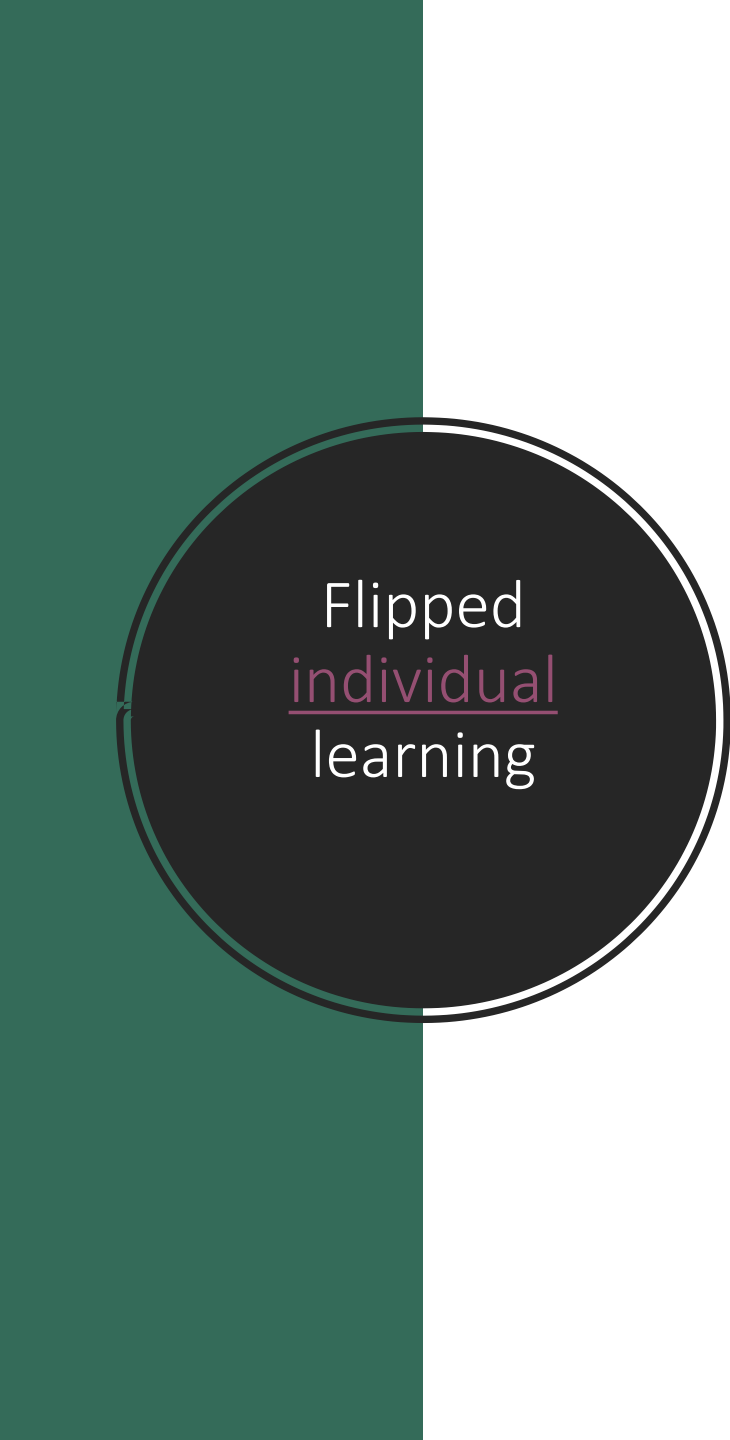
Inspireret af afsnit i bogen *Det gode skriveforløb* af Ingvar Lundberg, hvor udgangspunktet er LST-fokus. Skriveprocessen forløber ikke altid i den lineære rækkefølge.

Marker de enkelte punkter i skemaets seks kolonner, som eleven behersker, giv evt. vurdering ud fra om eleven er langt fra at mestre, over sig eller er tæt på at mestre. **Rød, gul, grøn**

Modellen *Elevens skriveudvikling med læse- og skriveteknologi*

Stavestrategier	Sætningskonstruktion og tekstform	LST-mestringsstrategier	Korrektur med LST	Udvikling af den selvregulerende evne	Motivation for diktering og generelt brug af LST
1. Kan diktere ordet, hvis begyndelsesbogstavet ikke kan høres.	1. Kan diktere enstavelsesord, men ofte er der mange talesproglige begrænsninger.	1. Vælger uhensigtsmæssige mestringsstrategier for at undgå brugen af LST. Går på toilettet gentagende gang, lader f.eks. være med at åbne hjælpeprogrammet eller har ikke devicen med.	1. Hører teksten igennem flere gange ved lav hastighed for at fange fejl og mangler.	1. Kan overvåge den strategiske planlægning ved at lave egne "brainstorm"-sætninger eller tankekort med hjælp og støtte fra lærer eller arbejdsmakker.	1. Vil gerne diktere SMS.
2. Har styr på, at der er	2. Kan diktere en enkelt	2. Undlader at bruge LST.	2. I retteprocessen følges	2. Kan overvåge den	2. Vil gerne diktere i

- Hvor er eleven?
- Hvad er næste skriftsproglige udviklingspunkt?

Flipped
individual
learning

Skrive- og dikteringsøvelse

[Opstart på opgaven](#)

Kopier dette dokument ind i din elevmappe under mappen, der hedder *Pressefotos*.

Åbn dit CD-ORD eller IntoWords. Åbn *ordforslag*. Tryk på *skrivning* → *læs ord og sætning*. Dikter enkelte ord, som du ikke lige kan finde i ordforslag. Det er en øvelse i at diktere enkeltord, så derfor skal du have dikteret mindst 10 ord ind i dit dokument.

Du bruger tre af nedenstående startere. Skriv gerne herunder.

1. *Jeg mener...*
2. *Det får mig til at tænke på...*
3. *Jeg er enig i...*
4. *Jeg tror ikke...*
5. *På den ene side... på den anden side...*
6. *Det minder mig om...*

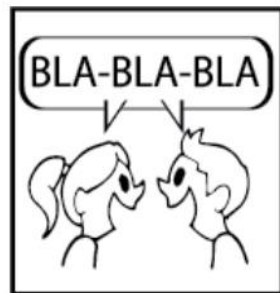
Træning af vedholdenhed

	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Mål						Begynder	Øvet	Trænet	Superbruger	Hvad skal jeg øve mig på?	
1	Jeg kommer til tiden.										
2	Jeg åbner mit CD-ORD og bruger det til både at læse og skrive med.										
3	Jeg bruger kun min telefon til noget, hvis det handler om undervisningen.										
4	Jeg bruger kun min computer til undervisningsbrug.										
5	Jeg spørger sidemanden og derefter læreren, hvis jeg ikke ved hvad jeg nu skal.										
6	Jeg læser en halv time hver dag, hvor jeg både bruger øjne og ører.										
7	Jeg arbejder med stoffet i timen.										
8	Jeg gør mit bedste										

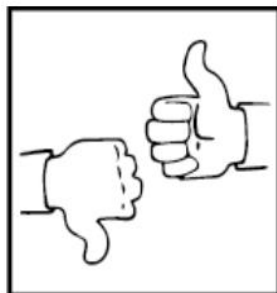
Skabeloner

Aktivitetsplan

At danne sig en mening

Elevens evaluering

Forsøg

Kildekritik

Mødeleder

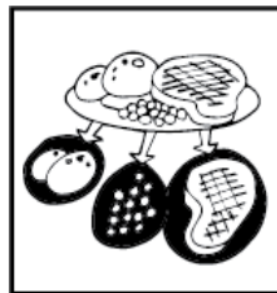
Nyt ord

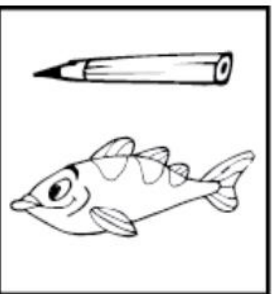
Nyt stof 1

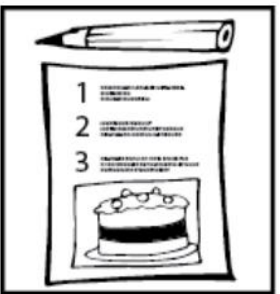
Nyt stof 2

Overbegreb og underbegreb

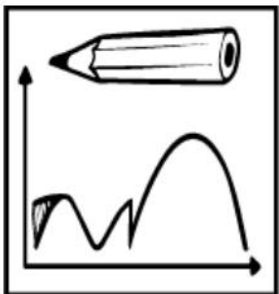
Historie

Instruktion

Kommentar

Novelle
Berettermodellen

Nyhedsartikel

Søg: ctrl f
Kopier: ctrl c
Sæt ind: ctrl v

Læsemåde

Mange mennesker har kæledyr.
De fleste har hunde og katte.
Andre har måske fisk og marsvin.

Mange mennesker har kæledyr.
De fleste har hunde og katte.
Andre har måske fisk og marsvin.

Mange mennesker har kæledyr.
De fleste har hunde og katte.
Andre har måske fisk og marsvin.

Oplæsning

Delt skærm

Her kan du arbejde med to skærme

Delt skærm

Mange mennesker har kæledyr.
De fleste har hunde og katte.
Andre har måske fisk og marsvin.

Følg med i teksten

Mange mennesker har kæledyr.
De fleste har hunde og katte.
Andre har måske fisk og marsvin.

Mange mennesker har kæledyr.
De fleste har hunde og katte.
Andre har måske fisk og marsvin.

Stop, undersøg og genlæs

Mange mennesker har kæledyr.
De fleste har hunde og katte.
Der er også nogen, der har dyr i bur fx fugle og kaniner.

Understregning

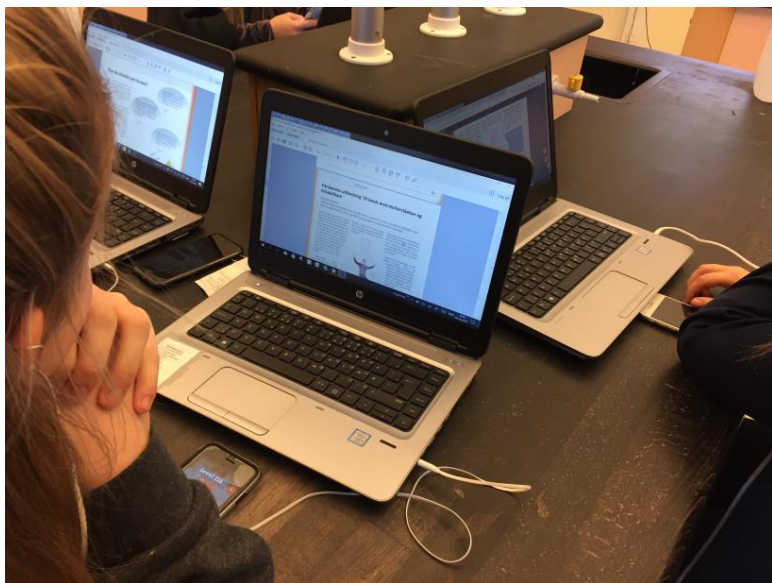
kæledyr

Tjek et ord

Spørg

Google drev

- Overskuelighed
- Synkronisering
- Samarbejde
- Kommentere
- Docs på både pc og mobil

Links

- [Viden om literacy - Perspektiver på læse- og skriveteknologi i klasseværelset](#)
- www.f-e.dk
- <https://www.dr.dk/ligetil>
- <https://ordblindelab.dk/#/>

